

Antaget av socialförvaltningens ledningsgrupp

Gäller från: 20-06-08

Ansvarig: SAS/Verksamhetsutvecklare

Revideras: Vid behov

Riktlinjer avseende insatser enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade.

Innehåll

Inledning	4
Socialnämndens övergripande förhållningssätt	4
Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS	4
Lagens intentioner:	4
Goda levnadsvillkor	5
Begära insatser 8 § LSS	5
Barnkonventionen och barnrättskonsekvensanalys	5
Barnrättskonsekvensanalyser	6
Brister i omsorgen	6
Belastningsregistret	7
IBIC och livsområden	7
Livsområden den enskilda kan få stöd med	7
Hemliv	7
Personlig vård	7
Kommunikation	8
Mellanmänskliga interaktioner och relationer	8
Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv	8
Lärande och att tillämpa kunskap	8
Allmänna uppgifter och krav	8
Viktiga livsområden	8
Rätten till insats 7 § LSS	8
Personkrets 1 § LSS	9
Handläggning av ärende	11
Ansökan	11
Utredning, bedömning och beslut	12
Kommunicering	12
Företräde inför beslutsfattare	12
Beslut	12

Beslutslängder	13
Underrättelse om beslut	13
Uppföljning och omprövning	14
Överklagan	14
Verkställighet	14
Ej verkställda beslut	14
Dokumentation § 21a LSS	14
Genomförandeplan	15
Individuell plan enligt 10 § LSS	15
Insatser	15
Insatserna för särskilt stöd och särskild service är:	15
Råd och stöd 9 § 1 LSS.....	16
Personlig assistans 9 § 2 LSS.....	16
Grundläggande behov under eller över 20 timmar per vecka	17
Grundläggande behov	17
Egenvård alternativt insats enligt hälso- och sjukvårdslagen	18
I avvaktan på beslut om assistansersättning enligt SFB	19
Kommunens yttersta ansvar	19
Personlig assistans till barn	19
Personlig assistent åt eget barn	20
Tillfälligt behov av personlig assistans enligt LSS	20
Tillfälligt behov av personlig assistent vid sjukdom	20
Personlig assistans över 65 års ålder	20
Val av assistansanordnare	20
Avgränsning	20
Personlig assistans under vistelse i förskola och skola	21
Personlig assistans i daglig verksamhet enligt LSS	21
Personlig assistans under vistelse på sjukhus	21
Personlig assistans i bostad med särskild service	21
Ledsagarservice 9 § 3 LSS.....	22
Ledsagarservice i samband med kultur- och fritidsaktiviteter	23

Ledsagarservice i samband med tand- och sjukvård	23
Ledsagarservice i samband med semesterresa	23
Ledsagarservice i samband med lägervistelser	23
Kontaktperson 9 § 4 LSS	24
Avlösarservice 9 § 5 LSS	26
Korttidsvistelse 9 § 6 LSS	26
Egenvård vid korttidsvistelse	28
Hjälpmedel	28
Korttidstillsyn 9 § 7 LSS	29
Egenvård vid korttidstillsyn	29
Hjälpmedel	29
Bostad med särskild service för barn 9 § 8 LSS.....	29
Bostad med särskild service för vuxna 9 § 9 LSS.....	30
Gruppbo stad	31
Servicebo stad.....	31
Annan särskilt anpassad bo stad.....	31
Daglig verksamhet 9 § 10 LSS.....	32
Bedömning av arbetsförmåga	32
Habiliteringsersättning	32
Resor till och från daglig verksamhet	32
Övrig information	33
Sekretess.....	33
Lex Sarah	34
Lex Maja.....	34
Legal företrädare	34
Framtidsfullmakt	34
Godmanskap och förvaltarskap	35
Brottsoffer	35

Inledning

Socialnämndens övergripande förhållningssätt

Inom socialnämndens verksamheter skall människor mötas med respekt, värdighet och gott bemötande. Detta, tillsammans med gällande lagar och förordningar, skall utgöra basen för medborgarnas kontakt med socialnämndens verksamheter.

Socialnämnden ska främja den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv.

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade gäller sedan 1 januari 1994. Insatser enligt LSS är i Markaryds kommun samlad under socialnämndens ansvar.

Kommunen är skyldig enligt lag att informera om lagen, dess intentioner, rätten till insats och innehållet i insatserna. Syftet med denna dokumentation är att ta fram beskrivningar och förtydliga uppdraget samt skapa samsyn. Beskrivningen innehåller en presentation av insatserna och hur dessa ska bedömas och utföras så att en jämn kvalitet säkerställs.

Lagens intentioner:

Målet med insatserna är att personer med funktionsnedsättning ska känna delaktighet och jämlikhet i samhället, vilket innebär att brukaren ska kunna delta i samhällslivet på samma villkor som andra.

Insatserna i LSS ska kompensera för svårigheterna i den dagliga livsföringen för personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar.

Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens behov och önskemål och utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

LSS är en omfattande och målinriktad lagstiftning. Det är en rättighetslag för en viss grupp av människor med stora och varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar.

LSS är ett komplement till socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Kommunen är skyldig att pröva om den enskilde har rätt till insats om denne ansöker om LSS-insats, även om man redan har stöd enligt annan lag, till exempel SoL.

Enligt 7 § LSS ska den enskilde genom de insatser som anges i LSS tillförsäkras ”goda levnadsvillkor”. Detta begrepp skall jämföras med formuleringen i socialtjänstlagen, ”skälig levnadsnivå”.

De övergripande principerna för goda levnadsvillkor består av den enskildes:

- inflytande och medbestämmande
- självbestämmande och integritet
- krav på jämlika levnadsvillkor
- full delaktighet

- att kunna leva som andra.

Insatserna enligt LSS ska:

- vara varaktiga och samordnade
- vara anpassade till mottagarens individuella behov
- utformas så att de är lätt tillgängliga
- stärka mottagarens förmåga att leva ett självständigt liv.

De i lagen angivna insatserna är inte alltid heltäckande för alla behov av individuellt stöd även om den enskilde hör till lagens personkrets. En person kan också behöva bistånd enligt Socialtjänstlagen (SoL) för att få ett helhetsstöd när behovet inte kan tillgodoses genom de insatser som ingår i LSS. Exempel på sådan hjälp kan vara trygghetslarm, matdistribution, hemtjänst eller boendestöd. Vård på behandlingshem, liksom daglig verksamhet för personkrets 3, är ingen insats som kan ges med stöd av LSS.

Goda levnadsvillkor

Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Bestämmelserna om goda levnadsvillkor i 7 § LSS bör läsas tillsammans med 5 och 6 §§ i LSS som tar upp jämlikhet i levnadsvillkor, full delaktighet i samhällslivet, leva som andra, självbestämmanderätt, integritet, inflytande och medbestämmande. Samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter är också föreskrivet i 6 §. I bedömningen om vad som är goda levnadsvillkor ska en jämförelse göras med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder.

Begära insatser 8 § LSS

Insatser enligt LSS skall ges den enskilde endast om han/hon begär det. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan ska vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare begära insatsen för honom/henne.

Barnkonventionen och barnrättskonsekvensanalys

All verksamhet som rör barn med funktionsnedsättning ska utgå från bestämmelserna i barnkonvention och annan gällande svensk lagstiftning. I barnkonventionen finns bestämmelser som anger olika rättigheter som barn har, till exempel:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Ingen får diskrimineras.
- Barnets bästa ska komma i första hand vid alla beslut som rör barn.
- Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör det. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.
- Ett barn med funktionshinder har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör ett aktivt deltagande i samhället.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. I LSS finns bestämmelser som svarar mot barnkonventionen. När en åtgärd rör ett barn ska enligt 6 a § LSS beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Bestämmelsen är avsedd att stärka barns ställning och innebär att när en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad (8 § LSS). Hänsyn måste också alltid tas till vad som är bäst för barnet både när det gäller olika former av avlösning och barnets möjligheter att få leva ett liv som andra barn. Detta ska även ske när utredningen rör en vuxen där det finns barn i familjen. I barnperspektivet ingår att uppmärksamma om ett barn har behov av insatser från andra delar av socialtjänsten, från andra verksamheter inom kommunen eller från andra huvudmän samt att samverka så att olika insatser samordnas på ett ändamålsenligt sätt. Stödinsatser till föräldrarna måste också bedömas med utgångspunkt från det funktionshindrade barnets perspektiv i en barnrättskonsekvensanalys.

Barnrättskonsekvensanalyser

Barnkonventionen ställer krav på offentlig verksamhet att göra barnrättskonsekvensanalyser när ett barn berörs direkt och påtagligt av de beslut vi fattar. Via en barnrättskonsekvensanalys kan verksamheten systematiskt synliggöra barnets bästa och beskriva vilka konsekvenser som beslut och insatser kan ge för barnet. En viktig komponent i detta är att göra barn och unga delaktiga genom att inhämta deras synpunkter och erfarenheter.

För att barnets rättigheter ska påverka våra beslut och göra avtryck i den professionella vardagen behöver vi känna till att det finns rättigheter för barn, förstå vad det innebär för organisationen och dessutom måste rättigheterna kunna tillämpas. En barnrättskonsekvensanalys består av tre steg i enlighet med FN:s barnrättskommitté och Barnombudsmannens rekommendationer:

1. En prövning av barnets bästa görs initialt där aktuell fråga belyses utifrån konventionen, lagstiftning, aktuell forskning och praxis, erfarenhet från profession och barn och unga själva samt i vissa fall från barnets nätverk.
2. Barnets bästa analyseras i förhållande till förslag till beslut. Här ställs frågor som berör hur barnen påverkas på kort och lång sikt, intressekonflikter, risk och konsekvensområden identifieras, kostnader och incitament för negativ påverkan på verksamheten utifrån barnets rättigheter.
3. Om beslutsfattaren inte kan besluta i enlighet med barnets bästa ska kompensatoriska åtgärder identifieras och vidtas.

Brister i omsorgen

För att tillgodose ett barns behov av skydd och stöd kan ibland andra omständigheter än barnets funktionsnedsättning aktualisera åtgärder från socialtjänsten. Frågor som rör brister i föräldrars omsorg om ett barn med funktionsnedsättning utreds inom individ- och familjeomsorgen. En anmälan enligt 14 kap 1 § SoL ska göras i de fall misstanke om brister i

omsorgen finns. I lagen står bland annat: ”... yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.”

Belastningsregistret

Ett utdrag ur belastningsregistret begärs in på all personal som arbetar med insatser som ges till barn och ungdomar i Markaryds kommun. Gäller inte föräldrar och anhöriga.

IBIC och livsområden

IBIC – individens behov i centrum - är en nationell modell för handläggning som Socialstyrelsen tagit fram. Modellen utgår från den enskildes resurser, svårigheter och behov inom olika livsområden. Den stödjer delaktighet, individuella mål och ett rehabiliterande synsätt samt även en rättssäker likvärdig dokumentation. I Markaryds kommun har man tagit beslut om att använda sig av modellen inom socialförvaltningens äldreomsorg och inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Arbetssättet innebär både att vi ska arbeta behovsinriktat med individen i centrum och systematisk med strukturerad dokumentation.

Livsområden den enskilda kan få stöd med

Insatserna enligt Socialtjänstlagen ska utgå från den enskildes behov av stöd. Dessa behov kan beskrivas utifrån International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) livsområden och vara såväl hälso- och sjukvårds- som omsorgsinsatser. Den enskilde kan få stöd med vissa delar i en aktivitet, eller utfört utan att själv delta. Den enskilde kan enligt ICF ha olika grader av svårighet att genomföra en aktivitet enligt följande:

- ingen svårighet
- lätt svårighet
- måttlig svårighet
- stor svårighet
- total svårighet

Nedan beskrivs de huvudsakliga behovsområden som utföraren ska tillgodose

Hemliv

Hemliv beskriver behov som handlar om att genomföra husliga och dagliga uppgifter som att skaffa mat, kläder och andra förnödenheter, hålla rent, reparera och ta hand om personliga ägodelar och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra. Hemliv benämns också som serviceinsatser.

Personlig vård

Området beskriver behov som handlar om egen personlig vård. Här ingår att tvätta sig och torka sig, att ta hand om sin kropp, toalettbesök, att klä sig, att äta och dricka och att sköta sin egen hälsa. Personlig vård benämns också som personlig omvårdnad.

Kommunikation

Området beskriver behov som handlar om allmänna och specifika drag i kommunikation genom språk och symboler och som innefattar att ta emot och förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder och kommunikationshjälpmedel.

Förflyttning

Området beskriver behov som handlar om att röra sig genom att ändra kroppsställning eller att förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel. En person som behöver stöd med förflyttning kan behöva det både i och utanför hemmet.

Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Området beskriver behov som handlar om att genomföra de handlingar och uppgifter som behövs för grundläggande och sammansatta interaktioner med människor på ett i sammanhanget lämpligt och socialt sätt.

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Området beskriver behov som handlar om de handlingar och uppgifter som krävs för att engagera sig i ett organiserat socialt liv utanför familjen, i samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv.

När den enskilde exempelvis vill delta på träffpunkt, i föreningsliv, gå till biblioteket eller kyrkan, omfattas dessa behov av detta område. En förutsättning för att kunna genomföra detta är att den enskilde själv kan förflytta sig, eller får stöd med det.

Lärande och att tillämpa kunskap

Detta beskriver behov som handlar om lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande.

Allmänna uppgifter och krav

Området beskriver behov som handlar om allmänna aspekter på att genomföra enstaka eller mångfaldiga uppgifter, organisera arbetsgång och hantera stress. Ett exempel på det är att beräkna tid och göra upp planer för olika aktiviteter.

Viktiga livsområden

Området handlar om att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning och ekonomiska transaktioner. Att ha en legal företrädare kan vara aktuellt för den enskilde och det inryms inom detta område.

Rätten till insats 7 § LSS

För att en person ska ha rätt till någon insats enligt 9 § måste man tillhöra lagens personkrets. Behovet av insats prövas med stöd av 7 §.

Personkrets 1–3 har, om behov föreligger, rätt till insatser enligt 9 § 1–9, det vill säga samtliga insatser utom daglig verksamhet. Rätt till daglig verksamhet har endast personkrets

1–2. Personkretstillhörigheten ska prövas varje gång någon begär en insats och skall sättas i samband med de insatser man sökt. Beslut om personkretstillhörighet grundas på en utredning av sambandet mellan funktionshindret och behov av stöd och bör vara en del av beslutet om insats.

De personer som tillhör personkretsen har rätt till insatser i sin livsföring under förutsättning att han eller hon har behov av sådan insats och att detta inte är tillgodosett på annat sätt. Det krävs då att det faktiskt är uppfyllt i praktiken.

Personkrets 1 § LSS

För att få rätt till insats enligt LSS, anger lagen att den enskilde skall tillhöra LSS personkrets. Personkretsen är uppdelad i tre grupper och gäller för personer som har:

1. utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
2. betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Personkrets 1

Personer med utvecklingsstörning. Personer med autism eller autismliknande tillstånd. Bedömning utifrån läkarutlåtande eller/och psykologutlåtande.

Med begreppet *utvecklingsstörning* avses en intellektuell funktionsnedsättning som inträffat under personens utvecklingsperiod, i regel före 16 års ålder. Funktionsnedsättningen ska vara så betydande att han eller hon behöver särskilt stöd eller särskild service i sin livsföring.

Autism och autismliknande tillstånd är samlingsbegrepp för tidigt debuterande funktionsnedsättningar som nästan alltid innebär allvarliga psykiska funktionshinder under hela livet. Funktionsnedsättningen medför omfattande avvikelser i sociala och känslomässiga relationer och svåra störningar i språkförmågan. Personer med autism har en utpräglad kontaktstörning som utmärks av svårighet att förstå avsikten med och reglerna för socialt samspel. Många personer med autism har en annorlunda, ofta mycket ojämn begåvningsprofil och specifika inlärningsproblem som skiljer dem från andra personer med utvecklingsstörning.

Personkrets 2

Personer som i vuxen ålder fått en hjärnskada med begåvningsmässigt funktionshinder som följd. Med vuxen ålder avses tid efter utvecklingsåren dvs. från cirka 16 år. Hjärnskadan ska också ha orsakat ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder. Utlösande faktorer kan vara sjukdomar av kroppslig art – tumörer, hjärnblödningar, inflammationer eller skador som föranletts av yttre våld, till exempel trafikskador.

En personkretsbedömning blir oftast säkrare om en person med hjärnskada genomgått rehabilitering. Annars kan det vara svårt att bedöma hjärnskadans omfattning och varaktighet. Bedömning utifrån läkarutlåtande eller/och psykologutlåtande.

Personkrets 3

Personer som har varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, som är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service. För att tillhöra personkretsen måste alla fyra rekvisit vara uppfyllda. Här avses barn, ungdomar och vuxna med långvarig habiliterings och rehabiliteringsbehov. Exempel på funktionshinder som kan omfattas av personkrets 3 kan vara uttalade förlamningar, svårartade invalidiserande effekter av till exempel diabetes eller hjärt- och lungsjukdomar, grava syn- och hörselskador och olika former av psykiska funktionshinder.

Varaktig funktionsnedsättning

Funktionshindret ska vara varaktigt, det vill säga inte vara av tillfällig eller mer övergående natur. Det kan vara svårt att avgöra hur ett funktionshinder kan komma att utvecklas både på grund av funktionshindrets art men även på grund av att den beviljade insatsen kan påverka behovets varaktighet och omfattning. Genom att tidsbegränsa beslutet ges möjlighet att ompröva besluten så att de följer den enskildes behov.

Stora funktionshinder

Funktionshindret skall vara stort på så sätt att det starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt som till exempel i hemmet, på arbetet, under fritiden eller under habilitering/rehabilitering. Stort funktionshinder föreligger även när en person dagligen är beroende av en annan persons hjälp för att klara den dagliga livsföringen eller för att förflytta sig, att ta till sig information, att kommunicera, strukturera, organisera och förstå den egna vardagen eller förstå sin ekonomi.

Betydande svårigheter i den dagliga livsföringen

Att inte på egen hand klara vardagsrutiner som till exempel toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Det kan också handla om att kunna göra sig förstådd eller förstå sin ekonomi. Betydande svårigheter kan också vara då en person löper risk att bli isolerad på grund av sitt funktionshinder.

Omfattande behov av stöd och service

Detta kan vara behov av hjälp med toalettbesök, påklädning, matlagning, skrivning och läsning, kommunikation, förflyttning, sysselsättning och rekreation. Med omfattande menas att den enskilde har ett dagligt behov av långvarigt eller upprepat stöd i olika situationer och miljöer. Ibland kan det dock behövas återkommande insatser av så speciell art att de trots mindre tidsåtgång är att betrakta som omfattande. Personens behov av stöd och service skall ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer. För människor med flera funktionshinder måste den samlade effekten bedömas.

Små men flera funktionshinder kan sammantaget förorsaka betydande svårigheter.

Personkrets 1 och 2 ska alltid intygas med psykolog- eller läkarutlåtande, där diagnosen uttryckligen överensstämmer med begreppen i lagtexten.

Bedömning av personkrets 3 gör LSS-handläggaren. Handläggaren begär alltid in intyg på diagnos och utlåtande från läkare eller psykolog och utlåtande från arbetsterapeut eller sjukgymnast med flera.

Ansökan om insats enligt LSS

Grundprincipen är att personen själv ska göra ansökan. Om han/hon är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand lämna en ansökan kan ansökan göras av:

- Vårdnadshavare (för underåriga)
- Särskilt förordnad förmyndare (för underåriga)
- Legal företrädare som till exempel god man, förvaltare eller ombud.

Stöd mot den unges vilja

En 15-åring, som själv kan förstå vad saken gäller och kan uttrycka en vilja, kan inte ges särskilda insatser enligt lagen enbart på vårdnadshavaren eller annan ställföreträdarens begäran. När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Handläggning av ärende

Ansökan

Ansökan görs av den enskilde eller vårdnadshavare/god man/förvaltare, muntligen eller skriftligt med hjälp av LSS-handläggare om det behövs.

I samband med att handläggaren tar emot ansökan görs en kontroll att den sökande är bosatt i kommunen. Ansökan om s.k. förhandsbesked kan göras av en person som önskar flytta till Markaryds kommun. Ett förhandsbesked ger svar på om en person har rätt till sökt LSS-insats då personen flyttat till kommunen.

Den sökande har alltid rätt att få sin ansökan prövad och att få ett skriftligt beslut. Beslutet kan vara bifall eller avslag till ansökan, helt eller delvis.

För familjehemsplacerade barn och ungdomar från annan kommun så är det placeringskommunen som har ett ansvar att utreda och fatta beslut om insatser enligt LSS-lagen som man ansöker om. När beslutet är fattat så skickas en beställning till Markaryds kommun som verkställer beslutet, insatsen bekostas av placeringskommunen.

Utredning, bedömning och beslut

Målsättningen är att handläggaren tagit kontakt och påbörjar utredningen med den som ansökt inom en vecka efter det att ansökan har inkommit. Utredningen ska i första hand göras i hemmet. Vid behov ska tolk användas. Riktmarke för utredningstiden efter personkretstillhörigheten är 2–4 veckor samt 3–4 månader för utredningar exempel gällande personlig assistans.

Vid bedömning av behovet av den sökta insatsen sker alltid en individuell bedömning utifrån den sökandes situation, behov och önskemål. Det är viktigt att ta hänsyn till individens hela situation för att göra en rimlighetsbedömning av behovets omfattning. Det innebär att levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning bör jämföras med villkoren för människor som inte är funktionsnedsatta och är i samma ålder med liknande förhållanden.

Vid bedömning om en person har rätt till LSS-insats, prövas om den sökande:

- Tillhör LSS personkrets
- Har behov av sökt insats
- Tillförsäkrats goda levnadsvillkor
- Samt att behovet inte är tillgodosett på annat sätt

Vid utredningen av den enskildes funktionsnivå kan det i bland behövas uppgifter från någon annan myndighet. Detta kan inhämtas enbart om den sökande lämnat samtycke till detta, muntligt eller skriftligt t ex. i ansökan. Om den enskilde inte samtycker till att vi inhämtar uppgifter kan det påverka utredningen. När man gör bedömningen grundas den på det som framkommer i utredningen och då viktiga avgörande uppgifter inte kan bekräftas kan det bli ett mindre gynnande beslut.

Beslut bör fattas skyndsamt efter att den information som krävs för utredningen finns hos handläggaren. Längre tid kan behövas om underlag saknas.

Kommunicering

När utredningen är sammanställd ska den kommuniceras, d.v.s. att den sökande ska underrättas om uppgifter som tillförts utredningen av någon annan än den sökande enligt 25 § Förvaltningslagen. Denne kan också lämna synpunkter/kommentarer på uppgifter som finns i utredningen. Dessa skrivs in i personakten.

Företräde inför beslutsfattare

Sökanden har rätt att träffa den som fattar beslut i ärendet. Detta oavsett om beslutet fattas på delegation av tjänsteman eller av socialnämnden, dess arbetsutskott eller dess ordförande. Den sökande ska alltid informeras om rätten till företräde.

Beslut

När handläggningen av ett ärende avslutas sker det i form av att ett slutligt beslut fattas. Det finns en delegeringsordning som anger vem som har rätt att besluta i olika typer av ärenden.

Ett beslut ska vara skriftligt för att undvika oklarheter om vad som beslutats. Där ska anges en beslutsmening, en beslutsmotivering, ett beslutsdatum, en beslutsfattare samt ansvarig handläggare.

Av beslutsmeningen ska framgå:

- Vem beslutet gäller
- Vad ansökan gäller
- Om beslutet innebär bifall, delvis bifall/avslag eller avslag
- Vad som beviljas
- Enligt vilket lagrum beslut fattas
- Tidsbegränsning vid vissa insatser
- Vid avslag eller delvis avslag ska beslutet motiveras.
- **Tänk på att dokumentera förbehåll i gynnande beslut.**

Beslutslängder

LSS

Insats	Nya beslut	Ombeslut
Personlig assistans	Max 1,5 år	Barn 1,5 år Vuxna 3 år
Ledsagning	Per tillfälle	Återkommande max 1 år
Kontaktperson	1 år	2 år
Avlösarservice	1 år	2 år
Korttidsvistelse	1 år	2 år
Korttidstillsyn	Alla beslut 1 år	
Bostad B&U	1 år	2 år
Bostad vuxna	1 år	Tillsvidare
Daglig verksamhet	1 år	Tillsvidare

Utredningstider

Personlig assistans	3 – 4 månader
Övriga ansökningar	Max 3 månader

Underrättelse om beslut

Handläggaren delger sökanden ett skriftligt beslut. Vid avslag helt eller delvis ska besvärshänvisning bifogas. I den framgår hur man överklagar, vilken tid man har på sig från det att man tagit del av beslutet samt att överklagan ska lämnas till socialnämnden. LSS-handläggaren läser överklagan och avgör om beslutet ska ändras eller om överklagan ska tas upp till rättslig prövning. Om överklagan går vidare till rättslig prövning skickas den vidare till förvaltningsrätten som får avgöra ärendet. När förvaltningsrätten fattar beslut kan även detta överklagas av antingen socialnämnden eller den sökande. Överklagandet avgörs då hos nästa instans, kammarrätten. Även kammarrättens beslut kan överklagas. Det görs till högsta

förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen prövar avgöranden som överklagas från någon av de fyra kammarrätterna i landet och kan meddela prövning i vägledande fall. Högsta förvaltningsdomstolens viktigaste uppgift är att genom sina avgöranden i konkreta mål skapa prejudikat, som kan vara till ledning för domstolar och andra som har att tillämpa gällande rätt.

Uppföljning och omprövning

Alla beslut skall följas upp. Uppföljning av beslut görs genom samtal med den enskilde och/eller dess företrädare. Uppföljning sker minst en gång per år och dokumenteras. Omprövning ska alltid ske om förändring skett av de förutsättningar som legat till grund för beslutet, till exempel om en person flyttat hemifrån till en bostad med särskild service. En omprövning ska även ske vid beslut som är tidsbegränsade.

Överklagan

När en överklagan av ett beslut inkommit till socialnämnden görs ett ställningstagande till eventuell omprövning av beslutet. Om beslutet inte ändras skickas överklagan, i normalfallet inom en vecka, till berörd domstol. Beviljad insats pågår i avvaktan på domstolens avgörande.

Verkställighet

När insatserna ska verkställas överlämnas beslutet till enhetschefen.

Kontakt tas med den sökande eller företrädaren snarast möjligt, dock längst inom 2 veckor, av representanter i någon av arbetsgrupperna. Verkställandet av de olika insatserna sker alltid i samråd och i dialog med brukaren eller företrädaren.

Om brukaren tackar nej till erbjuden insats kan man i vissa fall behöva göra en ny behovsprövning. Detta kan vara om brukaren vid upprepade tillfällen tackar nej till erbjuden insats och inte samverkar vid verkställandet. Alla insatser ska verkställas skyndsamt.

Ej verkställda beslut

Nämnden har att verkställa besluten omgående. Ej verkställda beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade rapporteras via socialnämnden till Inspektionen för vård och omsorg, IVO och i vissa fall kan förvaltningsrätten utdöma sanktionsavgift då beslutet ej verkställts inom 3 månader efter beslut. Ansvarig enhetschef rapporterar till MAS, medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Dokumentation § 21a LSS

LSS-lagen föreskriver att såväl handläggning av ärende som verkställighet/genomförande skall dokumenteras. Den omsorg och de insatser som är beviljade enligt LSS ska dokumenteras i den sociala journalen. Handläggare LSS/SoL har ansvar för att utreda den enskildes behov och fatta beslut om insatser enligt LSS. Denna handläggningsprocess skall dokumenteras. Enhetscheferna och den verkställande personalen har ansvar för att dokumentera genomförandet av insatsen. Dokumentationen skall ses som ett sätt att notera fakta och iakttagelser. Dokumentationen skall också tydliggöra den enskildes behov,

önskemål och upplevelser av den situation man befinner sig i och följa upprättad genomförandeplan.

Genomförandeplan

Genomförandeplan är en viktig del av den sociala dokumentationen kring brukaren. Planen bygger på det beslut om insatser enligt LSS. I genomförandeplanen beskriver man sen tydligt hur den beviljade insatsen praktiskt skall genomföras. Enligt § 6 LSS ska den enskilde i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. En genomförandeplan är en överenskommelse med brukaren eller dess företrädare och kontaktpersonalen. I överenskommelsen beskrivs hur hjälpen ska utformas utifrån den beviljade insatsen – LSS-beslut.

Syftet med genomförandeplanen är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljning av beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för personalen VAD som skall göras, VEM som skall göra vad samt NÄR och HUR det ska göras.

I genomförandeplanen ska det dokumenteras vilka personer som deltagit vid planeringen. Vilka insatser som beviljats och ligger till grund för genomförandeplanen. När och hur insatsen skall genomföras. Vilka/vilket mål som gäller för insatsen. Genomförandeplanen skall dateras och undertecknas av den enskilde. Genomförandeplanen skall vara ett levande dokument och följas upp var sjätte månad.

Individuell plan enligt 10 § LSS

Den som har beviljats en insats kan när som helst begära att en plan upprättas om det inte redan har skett. Planens syfte är att ge en överblick över planerade och beslutade insatser eller andra aktuella frågor utifrån brukarens individuella behov och situation. Således kan planen innehålla redan beslutade insatser samt insatser som planeras längre fram. Om planens innehåll sammanfaller med en samordnad individuell plan enligt 2 kap 7 § Socialtjänstlagen och 3 f § Hälso- och sjukvårdslagen, behöver dubbla planer inte upprättas.

Planen ska följas upp fortlöpande och minst en gång per år. Planen kan avslutas då det inte längre finns aktuella frågor att ta upp.

Insatser

Insatserna för särskilt stöd och särskild service är:

9 § 1. Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionsnedsättningar,

9 § 2. Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kapitlet socialförsäkringsbalken i lagen om assistansersättning,

9 § 3. Ledsagarservice,

9 § 4. Biträde av kontaktperson,

9 § 5. Avlösarservice i hemmet,

9 § 6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet,

9 § 7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,

9 § 8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,

9 § 9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna,

9 § 10. Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Råd och stöd 9 § 1 LSS

Råd och stöd är stödinsatser av övergripande natur och som ligger hälso- och sjukvården nära. Insatser kan ges bl.a. av kurator, psykolog, dietist, sjukgymnast, talpedagog, arbetsterapeut m fl. Insatsen är inte sjukvårdande behandling utan är av rådgivande och stödjande karaktär. Stödet kan ges till den enskilde och till anhöriga och/eller personal.

Region Kronoberg ansvarar för rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionsnedsättningar.

Personlig assistans 9 § 2 LSS

Insatsen personlig assistans syftar till att möjliggöra för personer att leva ett självständigt liv. Personer som har stora hjälpbehov av personlig karaktär har möjlighet att få ett personligt utformat stöd genom insatsen personlig assistans.

För rätt till personlig assistans enligt LSS krävs att den enskilde har behov av denna insats för sina grundläggande behov. Med grundläggande behov avses sådana mycket personliga angelägenheter som personlig hygien, att inta måltider, att klä på och av sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personens behov.

Den som har rätt till personlig assistans för sina grundläggande behov har rätt till att få hela hjälpbehovet tillgodosett genom denna insats. Lagen anger inte någon lägsta nivå för antal timmar grundläggande behov som ger rätt till personlig assistans enligt LSS men grundtanken när det gäller personlig assistans är att det handlar om stora hjälpbehov som ska tillgodoses. Behov av mindre omfattande insatser kan ofta tillgodoses på annat sätt genom hjälp i hemmet

enligt socialtjänstlagen, ledsagare osv. I det totala behovet av personlig assistans räknas också in tid som inkluderar städning, inköp och liknande uppgifter, under förutsättning att den enskilde är delaktig när insatserna utförs.

Grundläggande behov under eller över 20 timmar per vecka

Insatsen handläggs av två huvudmän; kommunen och Försäkringskassan (FK). Kommunen handlägger enligt LSS som är det lagrum som reglerar insatsen för grundläggande behov under 20 timmar per vecka och har hela det ekonomiska ansvaret för personlig assistans. Markaryds kommunens gräns för grundläggande behov är 7 timmar per vecka.

Försäkringskassan handlägger enligt socialförsäkringsbalken (SFB) som är lagrummet som reglerar insatsen för grundläggande behov över 20 timmar per vecka. Om en person begär personlig assistans och de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka ska kommunen anmäla detta till Försäkringskassan som utreder om rätt till assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken SFB, föreligger.

Grundläggande behov

Personlig hygien: Det grundläggande behovet personlig hygien innefattar ett antal moment som kan betraktas som fysiskt nära, exempelvis hjälp med toalettbesök, att hålla sig ren och viss kroppsvård, som att raka sig, borsta tänderna, ta av och på protes och att klippa naglarna. Sminkning, manikyr och pedikyr räknas inte in under grundläggande behov eftersom det inte syftar till att hålla sig ren.

Måltider: För att hjälp med måltiden ska beaktas i bedömningen av de grundläggande behoven krävs att personen behöver hjälp med intagandet av måltiden. Med det menas att personen behöver hjälp med att föra maten till munnen eller behöver hjälp med att få maten till munnen.

Intagande av måltid kan också avse situationer när personen inte är fysiskt förhindrad att föra maten till munnen, men inte förstår att han eller hon ska göra det och därför måste matas. Vissa personer kan inte ta in föda genom munnen utan får det på annat sätt. Då finns det skäl att utreda om åtgärden ska bedömas som hälso- och sjukvård eller egenvård. Om åtgärden bedöms vara egenvård ska kommunen utreda vilka moment som avser det grundläggande behovet måltid.

På/avklädning: För att hjälp med av- och påklädning ska beaktas i bedömningen av de grundläggande behoven krävs att det finns ett behov av hjälp med det som är fysiskt nära och av privat och känslig karaktär. Det innebär behov av hjälp med själva av- och påklädningen av de kläder som är närmast kroppen som till exempel underkläder, byxor, kjol, tröja, stödstrumpor men också proteser. Hit räknas alla inomhuskläder.

Kommunicera med andra: Ett grundläggande behov av assistans för att kunna kommunicera med andra innebär att personen med funktionsnedsättning behöver ha ytterligare en person, det vill säga den personliga assistenten, närvarande för att en kommunikation över huvud taget ska vara möjlig.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om funktionsnedsättningen: Personer som ingår i LSS personkrets kan i vissa fall ha behov av annan hjälp än rent faktisk hjälp för att få sina grundläggande behov tillgodosedda. Det kan behövas kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser för att förmå en sådan person att över huvud taget klä sig, äta, sköta sin hygien eller kommunicera. För att sådan annan hjälp ska anses vara ett grundläggande hjälpbehov måste det behövas en person med ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning för att tillgodose behovet. Detta kan endast bli aktuellt när personen har en psykisk funktionsnedsättning. Nedsättningen i de psykiska funktionerna ska framgå av läkarutlåtandet. Med annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning menas enligt praxis aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Tillsynen ska vara kvalificerad och syfta till att:

- förmå personen att själv utföra något av de andra grundläggande behoven (kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser) eller
- begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende (att egendom skadas eller att personen skadar sig själv eller andra).

Att insatserna ska vara kvalificerade innebär att det inte är tillräckligt med allmänna motivations- och aktiveringsinsatser, till exempel påminnelser och praktiska instruktioner. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär för att begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende syftar till att begränsa främst skador på personen själv eller andra, men även skador på egendom. Avsaknad av insikt om vad som är farligt, oförutsägbarhet i beteendet, impulsstyrighet, avsaknad av konsekvenstänkande och rymningsbenägenhet kan ha betydelse i bedömningen. Det är främst konsekvenserna av utebliven tillsyn, frekvensen på ingripandena och tillsynens karaktär som har betydelse för bedömningen av om det krävs aktiv tillsyn av övervakande karaktär. För att aktiv tillsyn av övervakande karaktär ska vara ett grundläggande behov måste det krävas att assistenten har ingående kunskaper om personen för att kunna utföra tillsynen.

Egenvård alternativt insats enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Egenvård är när en brukare får utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder i hemmet, antingen själv eller med hjälp av till exempel en närstående eller en personlig assistent. Det kan exempelvis handla om medicinering eller omläggning av ett sår. Det är hälso- och sjukvårdspersonal som bedömer om det bedöms som egenvård eller ej.

Personlig assistans lämnas inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen. Med hälso- och sjukvård avses i HSL åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador (2 kapitlet 1 § HSL). En sjukvårdande insats enligt HSL är hälso- och sjukvård som utförs av:

- hälso- och sjukvårdspersonal, till exempel en läkare eller en sjuksköterska
- en person, till exempel en personlig assistent, som har fått en skriftlig delegering av en legitimerad yrkesutövare att utföra arbetsuppgiften.

Utredande handläggare behöver underlag som påvisar om det är hälso- och sjukvårdsinsats eller egenvård.

I avvaktan på beslut om assistansersättning enligt SFB

I avvaktan på beslut om assistansersättning enligt SFB kan kommunen behöva fatta beslut och verkställa personlig assistans enligt LSS ”i avvaktan på beslut om assistansersättning” alternativt bevilja andra insatser för att tillgodose personens behov. Om någon hos kommunen ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt LSS ska kommunen, om den enskilde kan antas ha rätt till assistansersättning, anmäla detta till Försäkringskassan. Försäkringskassan har då att pröva frågan om assistansersättning.

Kommunens yttersta ansvar

Kommunen har det yttersta ansvaret för insatsen personlig assistans. När kommunen beviljar personlig assistans enligt LSS och en ansökan även är inskickad till Försäkringskassan ska ett förbehåll dokumenteras i beslutet där det framgår att kommunens beslut är i avvaktan på Försäkringskassans beslut.

I samband med att Försäkringskassan beslutar enligt SFB om assistansersättning, ska kommunen ompröva sitt LSS-beslut oavsett om Försäkringskassan beviljar eller avslår. Detta ska anges i LSS-beslutet till den enskilde. Om bedömningen går isär mellan kommunen och Försäkringskassan, och Försäkringskassan ger avslag, erbjuder kommunen den enskilde (som är huvudman) stöd att överklaga Försäkringskassans beslut.

Omvårdnad av barn ingår inte i insatsen personlig assistans till den funktionsnedsatta föräldern med undantag för den första tiden i ett barns liv. För små barn som känslomässigt och praktiskt är helt beroende av sin förälder är det naturligt att assistenten hjälper föräldern att klara den praktiska omvårdnaden/tillsynen av barnet. En individuell bedömning ska alltid göras. I bedömningen ska noggrant vägas in barnets behov av en god och nära relation med föräldern. Assistansen ska utformas så att den bäst passar den berörda familjen. Assistenten ska komplettera och stödja föräldern i dennes föräldraroll, aldrig ta över ansvaret och relationen till barnet. Barnperspektivet ska alltid beaktas.

Personlig assistans till barn

Bedömning av barns rätt till personlig assistans sker enligt samma kriterier som för vuxna funktionsnedsatta. Vid bedömningen av personlig assistans för barn ska föräldraansvaret beaktas på så vis att det hjälpbehov som går utöver det som är normalt för ett barn i samma ålder ska läggas till grund för bedömningen av behov av personlig assistans.

I de allra flesta fall är det bättre för barn och ungdomar med funktionsnedsättning att få bo kvar i sitt hem med stöd av personlig assistans än att flytta till ett särskilt boende.

(I prop.1992/93:159, sid. 66 framgår vidare att: ”Personlig assistans som ges till ett barn ingriper i hög grad i hela familjens livssituation. Det är därför väsentligt att assistansen anpassas till varje familjs individuella behov och att barnets vårdnadshavare ges ett avgörande inflytande över hur stödet till barnet utformas. Syftet med assistansen är ofta att tillgodose

föräldrarnas behov av avlösning i omvårdnaden eller att ge familjen möjlighet att genomföra sådana aktiviteter som barnet inte deltar i.

Personlig assistent åt eget barn

I de fall en förälder är personlig assistent åt sitt eget barn är det viktigt att uppmärksamma frågan om avlösning och korttidsvistelse. Oftast anses assistansen ge goda levnadsvillkor och rätt till korttidsvistelse föreligger då inte, dock kan insatsen bli aktuell då man bedömer att barnet är i behov ett miljöombyte.

Tillfälligt behov av personlig assistans enligt LSS

Exempel på ett tillfälligt behov av assistans är i samband med vistelse på annan ort för en person som i vanliga fall inte har rätt till/behov av personlig assistans, men som i en ovan, eller dåligt anpassad miljö har ett utökat behov av hjälp i sin dagliga livsföring. En person som bor i gruppbostad kan också ha rätt till personlig assistans i sådana sammanhang.

Kommunen har även ansvar för tillfälliga utökningar av assistans utöver vad som beviljats inom ramen för assistansersättning enligt SFB.

Tillfälligt behov av personlig assistent vid sjukdom

Vid sjukdom av ordinarie personlig assistent ansöker/begär den enskilde/dess företrädare om tillfällig utökning av personlig assistans. Kommunen betalar då ut ekonomiskt stöd till ansvarig utförare för utförd personlig assistans.

Personlig assistans över 65 års ålder

Rätten till personlig assistans enligt LSS finns kvar när den enskilde fyller 65 år om insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 65 år, eller ansökan om sådan insats inkommer senast dagen före 65-årsdagen och därefter blir beviljad. Insatsen personlig assistans enligt LSS får inte utökas efter det att den insatsberättigade fyllt 65 år. Ansökan om utökad hjälp kan då beviljas i form av hjälp i hemmet enligt socialtjänstlagen.

Val av assistansanordnare

Personlig assistans kan begäras som biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för personlig assistans, vilket ska preciseras i begäran, utredning och beslut. Vilken form den enskilde har begärt kan ha betydelse till exempel vid begäran om retroaktiv ersättning. Vid biträde av personlig assistent är kommunen arbetsgivare och anställer assistenter. Vid ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för personlig assistans väljer den enskilde annan assistansanordnare än kommunen, exempelvis eget företag eller assistansbolag.

Avgränsning

Grundprincipen är att behovet faktiskt tillgodoses inom verksamheterna (förskola/skola, bostad med särskild service, daglig verksamhet och på sjukhus) utifrån deras ansvar.

Undantagsvis kan personlig assistans enligt LSS erbjudas för tid i verksamhet om det finns särskilda skäl. *Vid dessa situationer diskuteras ärendet i arbetsgruppen. Se exempel nedan.*

- I situationer där personens funktionsnedsättning skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än den personliga assistenten
- När det med hänsyn till personens hälsotillstånd är viktigt att den personliga assistenten finns till hands
- I situationer där funktionsnedsättningen gör det särskilt angeläget att personen har ett starkt begränsat antal personer till sig
- Om funktionsnedsättningen är sådan att personen behöver tillgång till någon som har ingående kunskap om honom eller hennes och hälsotillståndet.

Personlig assistans under vistelse i förskola och skola

I undantagsfall kan barn och ungdomar ha rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt SFB under vistelse i förskola eller skola. Grundregeln är att för barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska behovet tillgodoses inom ramen för den kommunala verksamheten. Denna grundregel inkluderar rätt till individuellt stöd av resursperson eller elevassistent, vid behov. Om insatsen personlig assistans i förskola eller skola efterfrågas ska samråd ske mellan berörda parter.

Personlig assistans i daglig verksamhet enligt LSS

I insatsen daglig verksamhet ingår omvårdnad, 9c § LSS. Det ingår i huvudmannens ansvar att ge all den omvårdnad som behövs för att den enskilde ska klara av att vistas i den dagliga verksamheten. Om det finns särskilda skäl (samma som i förskola/skola) kan man dock undantagsvis bevilja personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt SFB i daglig verksamhet.

Personlig assistans under vistelse på sjukhus

Den som har personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt SFB, kan efter behovsbedömning, ges möjlighet att hela tiden eller under en del av beviljad tid, ha med sig sin personliga assistent under sjukhusvistelse upp till fyra veckor. Särskilda skäl kan vara:

- att personens möjligheter att kommunicera förutsätter att en person med ingående kunskaper om denne finns till hands.
- att personens hälsotillstånd kräver att ett starkt begränsat antal personer med ingående kunskap om personen finns till hands.

Personlig assistans i bostad med särskild service

I bostad med särskild service (9 § p 8 LSS, 9 § p 9 LSS, 5 kap.7 § SoL) ska det finnas ett basstöd som tillgodoser den enskildes behov.

Gruppbofastad och servicebofastad är att betrakta som bostäder med särskild service och där ingår fast bemanning. I gruppbofastaden och servicebofastaden ska det finnas en fast personalbemanning som i huvudsak täcker den enskildes hela hjälpbehov. Enligt huvudregeln har man därför inte rätt till personlig assistans i gruppbofastad.

I annan anpassad bostad ingår inte fast bemanning. Om den enskilde behöver stöd och service kan det ges inom ramen för andra insatser enligt LSS – t.ex. personlig assistans och ledsagarservice.

Beslut <ul style="list-style-type: none">
✓ Anges i timmar per månad eller begränsningsperiod.
✓ Handläggare skickar beslut till verkställande enhetschef.
✓ Skall tidsbegränsas.
✓ Anmälan till försäkringskassan görs om de grundläggande behoven överstiger 20 timmar.
✓ Beviljade timmar från Försäkringskassan förs in i dokumentationssystemet och skickas till enhetschef.
Verkställighet <ul style="list-style-type: none">
✓ Enhetschef verkställer insatsen utifrån beslutade timmar.
✓ Om brukaren väljer kommunen som assistenssamordnare, ansvarar enhetschef för att i samråd med assistanstagaren planera hur, var, när och av vem/vilka assistansen ska utföras.
✓ Om brukaren väljer annan anordnare skrivs ett avtal mellan kommunen och anordnare.
✓ Beviljade timmar från Försäkringskassan verkställs efter beslut.
Ekonomi <ul style="list-style-type: none">
✓ Assistenters kostnad ersätts i samband med aktiviteter som ex inträde och bussbiljetter. Matkostnader ersätts endast i undantagsfall. Ersättning sker endast om det på förhand är avtalat med verkställande enhetschef.
✓ Assistanstagaren står för sina egna kostnader inklusive mat.
Övrigt <ul style="list-style-type: none">
✓ Arbetsgivaren står för fortlöpande utbildning, likt övrig personal i kommunen.
✓ Arbetsgivaren har ett personal- och arbetsmiljöansvar.

Ledsagarservice 9 § 3 LSS

Syftet med ledsagarservice är att möjliggöra delaktighet i samhället och en aktiv fritid utanför hemmet genom att ge stöd till och från kultur- och fritidsaktiviteter, tand- och sjukvård, besök hos släkt och vänner eller att promenera.

I bedömningen av ledsagarservice ska hänsyn tas till den enskildes hela situation, vilka insatser den enskilde har t ex i samband med fritids- och kulturaktiviteter, daglig verksamhet eller bostad med särskild service/särskilt boende. Syftet är att bryta isolering som kan bli till följd av en funktionsnedsättning.

Vid ansökan om ledsagning för olika ändamål ska en särskild prövning göras. Ansökan ska göras i god tid före aktiviteten. Av ansökan ska framgå behovet av antal timmar, när på dygnet dessa ska förläggas, samt vilka övriga behov som behöver tydliggöras.

Ledsagarservice i samband med kultur- och fritidsaktiviteter

Ledsagning för kultur- och fritidsaktiviteter gäller stöd till och från enklare aktiviteter och främst för vardagliga sammanhang i närområdet. Insatsen tidsbegränsas för en specifik aktivitet.

Ledsagarservice i samband med tand- och sjukvård

Vid besök hos tand- och sjukvård är ledsagaren till för hjälp och stöd till och från vårdinrättningen och kan även vara med under själva besöket. Ansökan ska göras i god tid före första planerade besök. Insatsen tidsbegränsas för en period då en ledsagare kan följa med på flera besök inom tand- och sjukvården.

Ledsagarservice i samband med semesterresa

Funktionshindrade har inte rätt till ledsagarservice för att kunna företa sig semesterresor längre iväg. En sådan insats kan endast beviljas i mycket speciella undantagsfall. Ex om man ej tidigare beviljats ledsagare för någon liknade resa och behovet av fritidsaktiviteter inte har tillgodosetts på annat sätt. En resa utomlands eller längre iväg bedöms inte vara nödvändig för att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor. Av ansökan ska det framgå kostnader för medföljarens resa, logi och uppehälle, antal timmar, när på dygnet dessa ska förläggas, behov av dubbelbemanning mm. Insatsen tidsbegränsas för tiden för resan.

Ledsagarservice i samband med lägervistelser

Av ansökan ska det framgå kostnader för medföljarens resa, logi och uppehälle, antal timmar, när på dygnet dessa ska förläggas, behov av dubbelbemanning mm. Insatsen tidsbegränsas för tiden för lägervistelsen.

Beslut

- ✓ Beslutet anges i timmar per månad eller begränsningsperiod
- ✓ Beslutet anges i specifik aktivitet.
- ✓ Beslut ska tidsbegränsas
- ✓ Handläggare skickar beslut till verkställande enhetschef
- ✓ Uppföljning av insatsen görs regelbundet.

Verkställighet

- ✓ Enhetschef verkställer insatsen utifrån beslutade timmar
- ✓ Enhetschefen ansvarar för den planerade insatsen och upprätta en genomförandeplan.

Ekonomi

- ✓ Insatsen ersätts med timlön och rapporteras månadsvis till ansvarig enhetschef.
- ✓ Ledsagarens kostnad kan ersättas i samband med aktiviteter som ex inträde och bussbiljetter. Matkostnader ersätts endast i undantagsfall. Ersättning sker endast om det på förhand är avtalat med verkställande enhetschef.

Övrigt

- ✓ Stöd till, från och under aktiviteten ingår.
- ✓ Ledsagning vid resor till och från skola kan i vissa fall beviljas enligt SoL om man inte är berättigad personlig assistans.
- ✓ Ledsagaren utför inte serviceinsatser såsom städ, inköp eller tvätt.
- ✓ Ledsagaren ska inte företräda brukaren juridiskt, ekonomiskt eller medicinskt.
- ✓ Vid ledsagarservice i samband med lägervistelser och semesterresor får ledsagaren ersättning för maximalt 12 timmars arbete per dygn. Ledsagaren ersätts för kostnaderna för resa, logi och uppehälle.
- ✓ Resor som företas i samband med ledsagaruppdraget görs i första hand med kollektivtrafik eller färdtjänst.
- ✓ En make/maka, förälder eller annan person i hushållet ska normalt inte anlitas för uppdraget de dessa personers insats anses ske inom ramen för hushållsgemenskap.
- ✓ Avser ledsagarservicen barn och ungdomar ska det behov som går utöver vad som är normalt för ett barn i samma ålder beaktas, exempelvis det som är normalt föräldraansvar vid skjuts till olika aktiviteter. Endast i undantagsfall kan barn under 12 år beviljas ledsagarservice.
- ✓ När det gäller lägervistelser förbehåller Markaryds kommun sig rätten att erbjuda likvärdiga alternativ.
- ✓ Vid månadsavtal har brukaren ett begränsat antal timmar varje månad att använda till ledsagning. Ledsagartimmar kan då inte sparas eller överföras till nästa månad.
- ✓ Vid beslut om begränsningsperiod har brukaren ett visst antal timmar som utnyttjas till ledsagning. Ledsagarservicen kan sparas och/eller överföras mellan de månader som ingår i begränsningsperioden.

Kontaktperson 9 § 4 LSS

Insatsen kontaktperson syftar till att ge den enskilde ett personligt stöd för att kunna bryta social isolering. Insatsen kan tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller av uppenbart starka skäl behöver kompletteras. Insatsen är främst tänkt för personer som saknar eller har ett glest nätverk av närstående, arbetskamrater, grannar, god man och personal vilket vägs in i bedömningen av behovet av kontaktperson. Isolering kan i detta sammanhang tolkas som en upplevelse av utanförskap hos den enskilde, att den enskilde lever ett tillbakadraget liv och är i avsaknad av sällskap. Stödet utförs genom enklare aktiviteter i närområdet. Insatsen ska främja den enskilde att kunna finna egna kontakter och arenor för social interaktion. Vid bedömningen av behovet av kontaktperson till barn ska LSS-handläggaren beakta omfattningen av föräldraansvaret för barn utan funktionsnedsättning i jämförbar ålder.

Följande kriterier ska vara uppfyllda för att beviljas kontaktperson enligt LSS:

- Den enskilde har ett mycket bristfälligt socialt nätverk.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av samvaro med andra.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.
- Ungdomar kan i vissa fall ha behov av att frigöra sig från sitt ursprungliga sociala nätverk och få hjälp att orientera sig utanför hemmet.

Avgränsning

I insatserna bostad med särskild service för barn och ungdomar (9 § p 8 LSS) samt bostad med särskild service för vuxna (9 § p 9 LSS) ingår fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. I undantagsfall kan det finnas skäl för ett kompletterande stöd i form av kontaktperson.

Beslut

- ✓ Beslut anges i max 8 timmar per månad.
- ✓ Beslut ska tidsbegränsas
- ✓ Handläggare skickar beslut till verkställande enhetschef
- ✓ Beslut ska tidsbegränsas
- ✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år eller vid förändringar.

Verkställighet

- ✓ Enhetschef verkställer insatsen utifrån beslutade timmar.
- ✓ Enhetschefen ansvarar för den planerade insatsen och upprätta en enkel genomförandeplan.

Ekonomi

- ✓ Den som har kontaktperson betalar sina egna utgifter i samband med aktiviteten.
- ✓ Vårdnadshavare/ god man ska tillsammans med kontaktpersonen planera så att brukarens pengar räcker för de enklare aktiviteter som planerats, om inte brukaren själv kan göra detta.
- ✓ Insatsen ersätts med arvode och omkostnader och redovisas månadsvis till ansvarig enhetschef.
- ✓ Markaryds kommun följer de rekommendationer som finns från SKR (Sveriges Kommuner och Regioner)
- ✓ Körersättning, fika, mat och inträde räknas in i omkostnaden och betalas inte ut i efterhand annat än i undantagsfall.

Övrigt

- ✓ Vid resor till och från aktiviteter används i första hand kollektivtrafik och / eller färdtjänst.
- ✓ Kontaktpersonen kan ge råd i situationer som inte är av komplicerad natur eller att specialistkompetens krävs.
- ✓ Kontaktpersonen kan bistå med enklare omvårdnad som tex toalettbesök, måltidsstöd eller av- och påklädning.

- ✓ Insatsen kontaktperson skall bygga på fysiska träffar. Telefonkontakt och sms ska endast ses som ett komplement till insatsen.
- ✓ Insatsen ska utföras genom enklare aktiviteter i närområde

Avlösarservice 9 § 5 LSS

Syftet med avlösarservice i hemmet är att möjliggöra för vårdnadshavare, familjehem eller make/maka att bli avlastad i omvårdnadsarbetet.

Avlösarservice i hemmet erbjuds både som en regelbunden insats och vid tillfälliga behov.

Insatsen kan ges såväl dagar, kvällar och nätter som helger.

Avlösningen gäller endast den som är beviljad insatsen, inte för syskon.

Avlösarservice beviljas med visst antal timmar alternativt dygn per kalendermånad. En individuell bedömning och prövning av behovet görs alltid.

Beslut

- ✓ Beslut anges i antal timmar per månad eller begränsningsperiod.
- ✓ Handläggare skickar beslut till verkställande enhetschef
- ✓ Ska tidsbegränsas
- ✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år.

Verkställighet

- ✓ Enhetschef verkställer insatsen utifrån beslutade timmar.
- ✓ Upprättande av genomförandeplan sker var 6:e månad.
- ✓ Enhetschefen ansvarar för att i samråd med brukaren/vårdnadshavaren och avlösaren att planera för insatsen.

Ekonomi

- ✓ Insatsen ersätts med timlön, eventuellt OB utbetalas. Avlösaren rapporterar månadsvis till ansvarig enhetschef.
- ✓ Insatsen är inte förenad med några omkostnader för avlösaren.

Övrigt

- ✓ Insatsen är kostnadsfri
- ✓ Insatsen utförs i hemmet.
- ✓ Insatsen utförs inte då närstående ska förvärvsarbeta, utan för att de ska kunna koppla av och utföra aktiviteter som den enskilde inte kan delta i.
- ✓ Även familjehemsföräldrar kan ges avlösarservice.

Korttidsvistelse 9 § 6 LSS

Syftet med korttidsvistelse är dels avlastning för anhöriga och dels att ge möjlighet till rekreation och miljöombyte för brukaren. Insatsen kan ses som ett led i ökad självständighet för barn/ungdomar/vuxna som bor i föräldrahemmet. En individuell bedömning och prövning av behovet görs alltid. Till små barn beviljas insatsen restriktivt då en lämpligare insats så som avlösarservice i hemmet först kan prövas.

Korttidsvistelse verkställs i korttidsboende, stödfamilj eller som lägervistelse.

Verkställighet i stödfamilj är lämpligt för yngre barn och korttidshem för äldre barn.

Handläggaren beskriver i sin bedömning vilka behov som framkommer, och verkställigheten beslutar hur behoven tillgodoses.

Korttidsvistelse beviljas i normalfallet inte för vuxna personer som är beviljade personlig assistans enligt 9.2 LSS eller enligt Socialförsäkringsbalken (RegR 3191-04). För barn och ungdomar med personlig assistans gäller en restriktiv individuell bedömning.

Korttidsvistelse är vanligtvis en regelbunden återkommande insats som ges några dagar per månad. För personer med mycket omfattande behov ges insatsen i maximalt 15 dygn per kalendermånad. Utnyttjas inte dygnen görs en återkoppling från verksamheten till LSS-handläggare för ny prövning av behovet. Barnets bästa skall i dessa fall särskilt beaktas. I de fall när föräldrar har delad vårdnad skall behovet av korttidsvistelse utgå från barnens behov medan föräldrarnas behov av avlastning skall stämmas av mot den tid de faktiskt ansvarar för barn.

Behov	Intervall	Dygn/år	Dygn/månad
Nivå 1 <ul style="list-style-type: none"> Anhörigas behov av avlastning och brukarens behov av miljöombyte 	2 dygn /tredje helg	35 dygn/år	3 dygn/månad
Nivå 2 <ul style="list-style-type: none"> Anhörigas behov av avlastning och brukarens behov av miljöombyte Stort omvårdnadsbehov Syskon 	2 dygn/ tredje helg samt 1 dygn varje vecka	87 dygn/år	7 dygn/månad
Nivå 3 <ul style="list-style-type: none"> Anhörigas behov av avlastning och brukarens behov av miljöombyte Mycket stort omvårdnadsbehov Behov av ständig tillsyn Syskon 	3 dygn var tredjehelg samt 1 dygn varje vecka	104 dygn/år	8 dygn/månad

Egenvård vid korttidsvistelse

Har personen behov av hjälp/stöd med dagliga medicinska insatser eller habiliteringsinsatser, utförs sådana av personal under egenvårdsbegreppet. Detta innebär att läkare eller habiliteringen ska bedöma att dessa insatser kan utföras av personal under begreppet egenvård under korttidsvistelsen.

Hjälpmedel

De hjälpmedel som personen är i behov av under sin korttidsvistelse tar personen med sig dit. Vissa hjälpmedel finns stadigvarande i korttidsvistelsen och vissa hjälpmedel får skickas mellan hem och korttidsvistelsen i samband med att personen vistas där.

Beslut <ul style="list-style-type: none">
✓ Beslut anges i beviljade dygn per månad eller begränsningsperiod.
✓ Handläggare skickar beslut till verkställande enhetschef.
✓ Beslutet ska tidsbegränsas.
✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år.
✓ Beslutet omprövas när ungdom avslutar sin skolgång och träder in i vuxenlivet
Verkställighet <ul style="list-style-type: none">
✓ Enhetschef tar ställning till om insatsen skall verkställas i stödfamilj, korttidshem eller lägervistelse.
✓ Enhetschefen ansvarar för att i samråd med brukaren/vårdnadshavaren planera för insatsen.
✓ Dygnen fördelas av enhetschef.
✓ Dygn kan inte sparas vid sjukdom. Dygn kan inte samlas och överföras till en längre vistelse, utan då skall en ny ansökan inkomma.
✓ Uppföljning av genomförandeplan sker var 6:e månad.
Ekonomi <ul style="list-style-type: none">
✓ Avgift för måltider debiteras vårdnadshavaren enligt gällande taxa.
✓ Vid extern lägervistelse görs bedömningen av egenavgift beroende på vad som anses som en merkostnad på grund av funktionsnedsättningen.
✓ Körning till och från korttidsvistelse/stödfamilj/lägervistelse ersätts inte utan ingår i vårdnadshavarens ansvar.
✓ Fickpengar och kostnader för aktiviteter står den enskilde för.
Övrigt <ul style="list-style-type: none">
✓ All omvårdnad ingår i korttidsvistelse.
✓ Egenvård vid hälso- och sjukvårdsinsatser.
✓ När det gäller lägervistelser förbehåller Markaryds kommun sig rätten att erbjuda likvärdiga alternativ.
✓ Har brukaren personlig assistans bedöms behovet generellt ligga i nivå 1 eftersom korttidsvistelse inte ersätter den personliga assistansen.

Korttidstillsyn 9 § 7 LSS

Syftet med korttidstillsyn är att ge tillsyn utanför hemmet i anslutning till skoldagens start eller avslut (även lov). Insatsen skall ge ungdomen en trygg situation och meningsfull sysselsättning. Insatsen avser skolungdomar över 12 år med förvärvsarbetande/studerande föräldrar. Insatsen kan även i undantagsfall ges till skolungdom med mycket särskilda skäl. Syftet med insatsen skall framgå av bedömningen.

Egenvård vid korttidstillsyn

Har ungdomen behov av hjälp/stöd med dagliga medicinska insatser eller habiliteringsinsatser, utförs sådana av personal under egenvårds begreppet. Detta innebär att läkare eller habiliteringen ska bedöma att dessa insatser kan utföras av personal under begreppet egenvård under korttidstillsynen.

Hjälpmedel

De hjälpmedel som personen är i behov av under sin vistelse på korttidstillsynen tar personen med sig dit. Vissa hjälpmedel finns stadigvarande och vissa hjälpmedel får skickas mellan hem och korttidstillsyn i samband med att personen vistas där.

Beslut <ul style="list-style-type: none">
✓ Beslut anges i antal tillfälle per vecka.
✓ Handläggare skickar beslut till verkställande enhetschef.
✓ Beslutet skall tidsbegränsas.
✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år.
Verkställighet <ul style="list-style-type: none">
✓ Enhetschef verkställer insatsen enligt de tider som gäller inom vanlig fritidsverksamhet.
✓ Enhetschef har rätt att inhämta vårdnadshavares arbetstider.
✓ Vårdnadshavare meddelar verksamheten om studiedagar/lovdagar i god tid.
✓ Uppföljning av genomförande plan sker var 6:e månad.
Ekonomi <ul style="list-style-type: none">
✓ Avgift för måltider debiteras vårdnadshavaren enligt gällande taxa.
✓ Körning till och från korttidstillsyn ersätts inte utan ingår i vårdnadshavarens ansvar.
✓ Fickpengar och kostnader för aktiviteter står den enskilde för.
Övrigt <ul style="list-style-type: none">
✓ All omvårdnad ingår i insatsen.
✓ Egenvård vid hälso- och sjukvårdsinsatser.
✓ Korttidstillsyn skall inte ersätta personlig assistans.

Bostad med särskild service för barn 9 § 8 LSS

Syftet med insatsen är att ge funktionshindrade barn och ungdomar, som trots stödinsatser inte kan bo hos sina föräldrar, en kompletterande varaktig uppväxtmiljö. Insatsen kan ges i annan familj eller i bostad med särskild service. Insatsen ges så att han/hon får stöd och stimulans att kunna leva ett värdigt liv.

Ett annat skäl till behovet är att barnet eller den unge på grund av studier behöver bo på annan ort och är i behov av boende med särskilda insatser. Insatsen kan pågå upp till att skolgången inom det allmänna skolväsendet för barn och ungdomar upphör.

Liksom vid insatsen familjehem enligt LSS är det viktigt att vården regelbundet följs upp och att utvärdering sker mot de mål som gäller för insatsen. Samarbete och återkommande kontakt med vårdnadshavarna är viktigt för att underlätta deras inflytande och medbestämmande. Detta framgår av Socialstyrelsens föreskrifter om bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt LSS.

Beslut <ul style="list-style-type: none">
✓ Tidsbegränsat beslut
✓ Typ av boende anges i beslutet, familjehem eller extern placering
✓ Vid beslut om familjehem skickar handläggare beslut till verkställande enhetschef.
✓ Vid extern placering görs planering av handläggare tillsammans med vårdnadshavare och ansvarig på aktuell enhet.
✓ Vid extern placering gör handläggare genomförandeplan var 6:e månad.
✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år.
Verkställighet <ul style="list-style-type: none">
✓ Enhetschef verkställer insatsen.
✓ Vid beslut om familjehemsplacering utreds tilltänkt familjehem av Individ- och familjeomsorg.
✓ Genomförandeplan sker var 6:e månad.
Ekonomi <ul style="list-style-type: none">
✓ Måltidsavgift debiteras vårdnadshavaren enligt gällande taxa.
✓ Avgift för specifika aktiviteter debiteras vårdnadshavaren.
✓ Arbetsgivaren ersätter personalens omkostnader i samband med aktiviteter tex inträde och bussbiljett. Matomkostnader ersätts endast i undantagsfall.
Övrigt <ul style="list-style-type: none">
✓ All omvårdnad ingår i insatsen
✓ Stöd i samband med aktiviteter.
✓ Insatsen kan ges fram till dess att skolgång upphör.
✓ Familjehem enligt LSS måste uppfylla samma krav som familjehem enligt SoL.

Bostad med särskild service för vuxna 9 § 9 LSS

Syftet med insatsen bostad med särskild service är att ge vuxna personer som omfattas av lagen en möjlighet att leva ett självständigt liv och bo i en egen bostad. Genom insatsen ges personen stöd i att skapa ett eget hem och ges hjälp med dagliga personliga behov. Bostad med särskild service är ett permanent boende för personer som har en funktionsnedsättning

och behöver stöd och service av personal i boendet. I insatsen ingår omsorg och omvårdnad samt fritids- och kulturella aktiviteter. I Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter om bostad med särskild service för vuxna kan man läsa om vad omsorg och omvårdnad innebär för bostad med särskild service.

Tre olika huvudformer av bostad kan urskiljas:

Gruppboende

Gruppboendestäder är till för personer med funktionsnedsättning som inte klarar ett eget boende eller boende i en serviceboende. Gruppboendestäder är till för personer med funktionsnedsättning som har ett stort behov av tillsyn och omvårdnad. I en gruppboende kan du få stöd och hjälp från personal som finns tillgänglig dygnet runt. Boendestäderna består av ett litet antal lägenheter med gemensamt kök och vardagsrum.

Serviceboende

Serviceboendestäder består av enskilda lägenheter i ett bostadsområde där de boende har tillgång till personal och gemensamma utrymmen i närområdet. Serviceboendestäder är till för personer som behöver en individuellt anpassad bostad men som inte har ett omfattande behov av tillsyn och omvårdnad. Serviceboende kan för vissa personer med funktionsnedsättning vara en lämplig mellanform av bostad - mellan ett självständigt boende i egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende.

Annat särskilt anpassat boende

Med "annat särskilt anpassat boende för vuxna" avses en bostad med viss grundanpassning till funktionshindrade personers behov men utan fast bemanning. I denna boendeform ingår inte omvårdnad och inte heller fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Stöd och service i anslutning till boendet får den enskilde i form av de insatser som finns att tillgå enligt LSS – till exempel personlig assistans och ledsagarservice. Stöd kan även ges i form av hemtjänst eller boendestöd enligt socialtjänstlagen, SoL. Det krävs inte att personen behöver personalstöd för att få ett särskilt anpassat boende. Däremot ingår alltid själva bostaden i insatsen. Om personen redan har en egen bostad som behöver anpassas får den enskilde ansöka om bostadsanpassningsbidrag.

Beslut

- ✓ Typ av boende anges i bedömningen
- ✓ Vid extern placering se rutin: Köp av externa platser
- ✓ Vid extern placering ansvarar handläggare för genomförandeplan var 6:e månad
- ✓ Vid extern placering tidsbegränsas beslutet
- ✓ Handläggaren skickar beslutet till verkställande enhetschef
- ✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år

Verkställighet

- ✓ Enhetschef verkställer insatsen och erbjuder bostad
- ✓ Genomförandeplan sker var 6:e månad
- ✓ Vid extern placering se rutin: Köp av externa platser

Ekonomi

- ✓ Avgift för gemensamma måltider debiteras brukaren.
- ✓ Brukaren bekostar egna aktiviteter och hyra.
- ✓ Arbetsgivaren ersätter personalens omkostnader i samband med aktiviteter tex inträde och bussbiljett.

Övrigt

- ✓ I insatsen ingår omsorg och omvårdnad samt fritids- och kulturella aktiviteter

Daglig verksamhet 9 § 10 LSS

Syftet med den dagliga verksamheten är att bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i samhället. Den dagliga verksamheten bör innehålla aktiviteter med habiliterande inriktning och produktionsinriktade uppgifter. Det övergripande målet bör vara att om möjligt utveckla den enskildes förutsättningar till arbete. Daglig verksamhet omfattar personer i yrkesverksam ålder.

Bedömning av arbetsförmåga

Innan beslut fattas om insats i form av daglig verksamhet är det viktigt att pröva möjligheten till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller möjlighet till studier.

Arbetsförmedlingen ska först uttömma sina resurser innan eventuellt beslut gällande daglig verksamhet fattas. Möjlighet till annan sysselsättning bör prövas regelbundet under pågående insats.

Habiliteringsersättning

Utgår till personer som deltar i daglig verksamhet. Syftet är att aktivt stimulera den enskilde att delta i verksamheten. Ersättning utbetalas av kommunen.

Heldag: 3 timmar/dag eller mer

Halvdag: mindre än 3 timmar/dag

Resor till och från daglig verksamhet

Resor till och från den dagliga verksamheten ska i första hand ske med allmänna kommunikationsmedel.

Om detta inte är möjligt på grund av personens funktionsnedsättning kan resor ske med taxi. Den enskilde betalar då en mindre fast summa för varje resa till och från den dagliga verksamheten enligt gällande taxa.

Beslut

- ✓ Beslut anges i dagar per vecka
- ✓ Endast insatsen daglig verksamhet anges i beslutet
- ✓ Handläggare skickar beslutet till verkställande enhetschef
- ✓ Uppföljning av insatsen görs en gång per år

Verkställighet

- ✓ Enhetschef verkställer insatsen
- ✓ Insatsen planeras i samråd med brukare och förvaltare/god man
- ✓ Genomförandeplan sker var 6:e månad

Ekonomi

- ✓ Insatsen är kostnadsfri
- ✓ Brukare inom daglig verksamhet erhåller habiliteringsersättning
- ✓ Resor till och från daglig verksamhet ska i första hand ske med allmänna kommunikationsmedel, brukaren står själv för kostnaden
- ✓ På grund av funktionsnedsättningen kan resor ske med arbetsresa. Brukaren betalar enligt gällande taxa

Övrigt

- ✓ Brukare har rätt att vara kvar i daglig verksamhet i enighet med allmänna pensionsregler

Övrig information

Sekretess

2 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen, OLS

För den som är anställd av kommunen gäller sekretesslagens bestämmelser enligt 2 kap. 1 § OLS (offentlighets- och sekretesslagen). Den som varit eller är verksam inom någon verksamhet inom kommunen får inte berätta för utomstående om enskildas personliga förhållanden. Det gäller verksamma inom både myndighetsutövning och utförande. Sekretessen gäller även mot annan lagstiftning som t.ex. HSL (hälso- och sjukvårdslagen) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Statliga myndigheter som t.ex. Försäkringskassan har dock rätt att kräva uppgifter om personen. Sekretessen kan hävas om personen eller god man/förvaltare ger sitt samtycke.

I och med införandet av en ny vårdform inom den psykiatriska tvångsvården skedde en ändring i sekretesslagen som innebär att uppgifter om enskild som vårdas enligt LPT eller LRV ska kunna lämnas, utan hinder av sekretess, mellan myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten, om det behövs för att den enskilde ska få nödvändig vård, behandling eller annat stöd.

Alla medarbetare inom socialtjänsten omfattas av sekretess. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – OSL).

Lex Sarah

Var och en som fullgör uppgifter enligt LSS ska se till att de personer som får insats enligt lagen får gott stöd och god service samt lever under trygga förhållanden. All personal är skyldig att rapportera missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden. Lex Sarah är en viktig del i kvalitetsarbetet som syftar till att rätta till, avhjälpa, undanröja och förhindra fel och brister i verksamheten. Nämnden för funktionshindrade är skyldig att anmäla allvarliga missförhållanden samt påtaglig risk för allvarliga missförhållanden till IVO (se aktuell rutin).

Lex Maja

Personer som arbetar inom hälso- och sjukvården eller inom socialtjänsten får anmäla om djur far illa utan att bryta mot sekretessen.

Anmälning kan ske om:

1. Tydligt utsatt för vanvård eller misshandel, eller
2. Uppenbart visar symptom på sjukdom eller är allvarligt skadad.

Anmälan görs till Länsstyrelsen i Kronobergs län eller polisen vid akuta händelser.

De sekretessbrytande bestämmelserna ska även gälla när personer inte längre kan ta hand om sina djur själva. I första hand ska bristen försöka åtgärdas i samråd med den som bor med djuret.

Legal företrädare

Föräldrabalken (1949:381) 11 kap. 4§ samt 7§

Om en person på grund av sin funktionsnedsättning inte kan företräda sig själv kan en god man/förvaltare utses. Ansökan om god man kan göras av personen själv, närstående eller överförmyndaren. Socialnämnden är *skyldig att anmäla till överförmyndaren* om den finner att en god man eller en förvaltare enligt föräldrabalken bör förordnas för någon. Nämndens anmälningsskyldighet framgår av 5 kap. 3 § SoL och 15 § 6 LSS.

Framtidsfullmakt

En framtidsfullmakt innebär att man utser en eller flera fullmaktshavare att ansvara för personliga angelägenheter när man själv inte längre kan ta hand om dem på grund av att man blir fysiskt sjuk, får en psykisk störning eller liknande. Fullmakten kan gälla både för personliga och ekonomiska angelägenheter. Tanken med en framtidsfullmakt är att den ska vara ett alternativ till att utse en god man eller en förvaltare och kan ge enskilda personer

större integritet och självbestämmande i sina egna ekonomiska och personliga angelägenheter.

Framtidsfullmakten börjar gälla om och när en person drabbas av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande och tillståndet är varaktigt. Det är den som fullmakten är ställd till som ska bedöma om ett sådant tillstånd har inträtt.

Om fullmaktshavaren är osäker kan han eller hon begära att en domstol prövar om fullmakten har trätt i kraft.

Godmanskap och förvaltarskap

Godmanskap och förvaltarskap anordnas med stöd av föräldrabalkens bestämmelser (11:4 och 11:7). God man/förvaltare utses för personer som inte själva kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Det gäller personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med ekonomisk förvaltning, rättshandlingar, personlig omvårdnad etc. God man är endast ett biträde till huvudmannen, som har kvar sin rättshandlingsförmåga. Det betyder att god man måste inhämta huvudmannens samtycke till alla större rättshandlingar utom de som berör den dagliga hushållningen. Saknar huvudmannen förmåga att kunna ge sitt samtycke är god man behörig att själv företa rättshandlingar inom ramen för sitt förordnande och för huvudmannens bästa. Det är tingsrätten som beslutar om godmanskap.

Om en person inte alls klarar att bestämma över sig själv eller det han eller hon gör, kan tingsrätten istället utse en förvaltare. En förvaltare har, inom ramen för sitt förordnande, ensam behörighet att företa rättshandlingar för huvudmannens räkning, utan att inhämta dennes samtycke. Omfattningen av förvaltarskapet bestäms av tingsrätten. Det är också tingsrätten som upphäver godmanskap och förvaltarskap. Vid byte av god man och förvaltare fattas beslut av överförmyndaren.

Förvaltare och god man har inte tystnadsplikt men etik och moral gäller.

God man och förvaltare redovisar till överförmyndaren. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för överförmyndaren.

Brottsoffer

Enligt 5 kap 11 § SoL ska socialnämnden verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation och att även barn som bevittnat våld eller andra övergrepp mot närstående vuxna är brottsoffer och kan vara i behov av stöd och hjälp. Rutiner för hot och våld finns på intranätet i vår kvalitetshandbok. Personer med funktionsnedsättning kan vara särskilt utsatta för både psykiskt och fysiskt våld. Det kan bero på bristande förmåga att värja sig, att man befinner sig i beroendeställning, svårigheter att söka skydd, brist på tillgänglig information om vilka insatser som finns och vart man kan vända sig, svårigheter att kommunicera etc.